

UMMÆLI

Martin Fjallstein

Det Færøske afhængighedsspørgsmål Brotin krossur – føroyska flaggið rivið sundur

Ein sjáldsom bók kom út í vetur, sjáldsom í innihaldi, í evnisvali og sjáldsom í út-sjónð. Bókin er hvít eins og flaggið, sum á umslagnum er breitt út yvir oyggjarnar við steyrættum blárandaðum reyðum krossi. Flaggkrossurin er stokkin sundur, og flaggdúkurin er líkklæði, ið hylir oyggjarnar. Í fyrstani tykist tær helst bókina vakra og snøgga, men sohvørt tú lesur í henni, skilur tú, at permumyndin symboliserar føroyska frælsisstríðið. Regin Davidsen hevur gjørt umslagið.

Mannbjørn Jacobsen úr Sørvági er rithøvundurin og hevur sjálvur útgivið bókina, sum er skrivað á danskum og er góðar hálvannaðhundrað síður. Evnið er tann før-

oyska ríkisrættarlaga stød-an, sum Mannbjørn heldur kallar "det færøske afhængighedsspørgsmål". Støðið undir hansara lýsing av hesum evni eru nakrar greinar í føroyskum bløðum, serstakliga Oyggjatiðindum, sum rithøvundurin skrivaði í 1990-unum, og sum hann í bókini hevur sett mest sum kronologiskt upp. Við øðrum orðum vendir rithøvundurin aftur til hetta evnið um frælsisstøðu Føroya, sum hann debatteraði í blaðgreinum fyri 15-20 árum síðani. Eftir hansara tykki er málið líka so aktuelt enn, sum tað var tá. Hansara mál er ein poltisk, økonomisk og politologisk analýsa av føroysku ríkisrættarlugu støðuni og at meta um

mýtur og pástandir í hesum sambandi. Málbólkurin hjá rithøvundinum er bæði landsmenn og skandinavar. Sum góður debattørur hevur maðurin sum mál loyalt og objektivt at royna at lýsa ólík og mótsigandi sjónarmið og at seta fokus á mýtur og pástandir.

Tað er eydnast Mannbjørn at fáa mong og fjølbroytt mál í ljósmála og samanbera føroysku støðuna við ta íslensku, ta hetlensku og ta dansku versus EU. Men hetta er bert ein dropi av mongum og ólíkum málum, sum rithøvundurin tekur upp ella nemur við í teimum mongu blaðgreinum, sum eru við í bókini. Politiska og búskaparlaga støðan undir og eftir annan heimsbardaga,

politisku flokkarnir, fólka-atkvøðan í 1946, dansk valdsnýtsla á politiska og figgjjarliga vígvøllinum, flokspolitiskir kávalótir og niðingsgerðir, tann ovhitaði búskapurin og kreppan í 90-unum eru onnur evni, sum rithøvundurin hevur til umrøðu. Við sínum søgula kunnleika setir hann evnini í perspektiv. Samdur ella ósamdur við hann mást tú ofta ásanna, at mangt sær óhugaligt út, og at maðurin vist viðhvørt hevur grein í sínum máli. Eftir stendur ein harmilig mynd av føroyinginum, av støðu Føroya og serstakliga av javnaðarflokkinum. Permu-myndin er lokið oman á einum tjóðarsorgarleiki.

Tað er áhugavert at lesa

sjónarmiðini hjá Mannbjørn Jacobsen og hansara lýsingar, viðmerkingar og faktuellu upplýsingar. Av tí at hetta upprunaliga er gjørt í ólíkum blaðgreinum, og eingin beinleiðis niðurstøða er gjørd ella annað, sum uppsummerar tað, sum verður ført fram, verður hetta tó bert skilt í brotum. Tað er sum um alt er ein spreinging av sjónarmiðum, sum eru flogin í allar ættir. Tú tekur brotini upp og lesur eitt fyri og annað eftir. Tann serligi danski málbúrin hjá Mannbjørn og tann ikki altíð so væl redigeraði og korrekturlisni teksturin ger viðhvørt tilfarið heldur óatkomiligt. Líkt er eisini til, at tá ið rithøvundurin rakar seymin á høvdið,

hevur hann viðhvørt lyndi at bogna. Tað er spell, tí tað órógv var so nógv lesturin og tað, rithøvundurin hevur upp á hjarta. Tað stóra og nágreiniliga innihaldsyvirlitið kann tó hjálpa einum og hvørjum at lesa tað, hann ella hon hevur áhuga fyri. Tað er ikki vist, at alt er so objektivt og ópartískt, sum rithøvundurin í fororðinum sigur seg at stremba ímóti, men teksturin er harafturímóti merktur av vitan, áhuga og engagementi. Mangt og hvat, sum er farið inn undir gólvteppið tey farnu 60-70 árin, verður sópað út undan aftur, opinberað og kommenterað av nýggjum.

KJAK

Dagfinnur Danbjørg

Havi ikki hoyrt so skaft

Stillaði á Tingvarpið í gjáramorgun og fekk tá at hoyra nakað av løgtingsgrannskoðarafrágreiðingini. Eg hevði ilt við at trúgva, - tí eg hoyrði -, at skilið hevur verið og er so út av lagi vánaligt í landsins hægstu leiðslu, sum frágreiðingin ber boð um. Viðtøkur, reglugerðir, áheitanir og annars broytingar, ið eru viðtiknar og álagdar av løgtinginum til at verða framdar, lata landsstýrisfólkini ikki við seg

koma, og tessvegna verður einki gjørt.

Hetta er fullkomuliga 'bananas'. Óskilið á økinum er mest sum totalt, og avleiðingar fyri landsstýrisfólkini eru í praksis ikki eksisterandi. So her er lítil vón fyri nøkrum bata.

Onkur nevndi, at í samband við registrering av landsins ognum var komið fram á, at Heilsuverkið átti fleiri hús í Tórshavn, sum landsstýrið annars einki visti

um. Umtalaða registreringin og virðismetingin av landsins ognum hevur havt trupla føðing, og er ikki fingin frá hondini enn, sjálvt um viðtikið er fyri mongum árum síðani, at nevnda arbeiði skal gerast.

Fleiri størri mál vóru uppi at venda, saman við smærri so sum súlurnar, ið fóru í privatar lummar í staðin fyri landskassan, har tær av røttum hoyra heima, og so friar telefonir, sum vóru í so

fríar.

Gott hevði verið, um løgtingsins grannskoðarafrágreiðing kundi verðið send í hvørt hús, so øll kunnu síggja, hvussu skilið er og kunnu gera sær sínar egnu tankar viðvíkjandi tí, sum frágreiðingin tekur fram í ljósið.

Annars meti eg, at eitt neyvt tíðarmark má setast á, nær landsstýrisfólkini hava etið 'bananirnar' og gjørt reint borð. Harumframt má

løgtingið herða krøvini til og fylgjurnar fyri, hvat henda skal, um líkasælan heldur áfram, og málini liggja óloyst.

Tað er annars ófatiligt, at tilíkt kann ganga fyri seg innan okkara politisku skipan. Hetta tekur eina sera dapra mynd av óálítandi politikarum, sum ikki taka politisku ábyrgdina og arbeiði í tí álvara, ið tað eigur at verða tikið.

Fólkið hevur krav upp á

betri og eigur at krevja tað.

Undanførslurnar, ið nýttar verða fyri at sleppa sær undan ábyrgdini, eru úr farnari tíð. Okkara politiska skipan má - ongantíð ov skjótt - eta síðstu bananirnar, so vit kunnu koma á hædd við stjórnirnar í hinum Norðanlundunum.

Einki annað eigur at verða góðtikið.

FRAMÚR
DESIGNA[®] TILBOÐ
KEYP KØK ELLA BAÐIRÚM Í BORG
SPAR 25%
ÍROKNAÐ BORDPLÁTU OG VASK

TILBOÐIÐ ER GALDANDI FRÁ
5. FEBRUAR TIL 9. MARS

BORG | Runavík, tel. 477272 | Klaksvík, tel. 455149 | www.borg.fo